

אביב, 1978

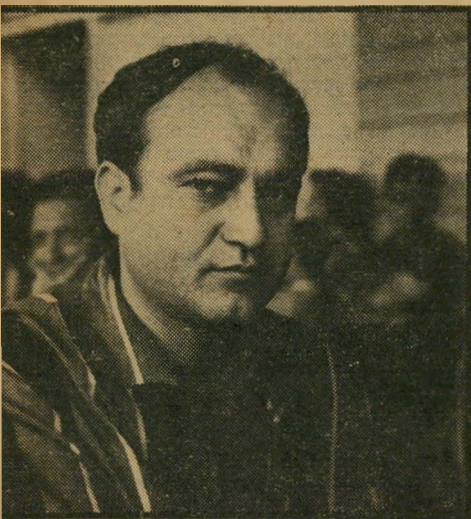
לא טוב להפוך צבאיים ליאניצ'רים. ראיתי בין ההריסות עיני לוחמים מושפלות. מסע יאניצ'רים הופך צבא עם יאניצ'רים בעלי מוסר ונאמנות של יאניצ'רים. על זה כבר אמר טאליראן לנפוליון: "יכול אתה לעשות הכל עם כידונים (יאניצ'רים) אדוני, פרט לדבר אחד, לשבת עליהם."

פליטים שיצאו מן החורבות יהפכו מחבלים, מן המחבלים המתים ייצאו שיבעתיים חיים כמראשה של הידרה. "פגוש דב שכול באיש ואל איש באיוולתו," נאמר במשלי.

אולי סוף לכידונים. מוכרחים להדין עם הפלשתינאים ויפה שעה אחת קודם (אם לא ניגרר באוזניים לשולחן-הידונים וזאת עמדת נחיתות). מדיניות עוסקת ביצירת הרצוי מתוך המצוי ולא להיפך. לכן חייבת המדיניות לעסוק גם (ובעיקר) בגוועל-נפש (גיימס בונד לא היה מדינאי, כפי הידוע...). דבר שני יאסר ערא-פאת, איננו כל-כך בחירה פלסטינית, אלא התפתח וגדל מן הקונפליקט הישראלי-פלסטיני אחרי 1976 והינו תוצר ותוצאה ישירה של המדיניות הישראלית (התכח"ש) שות ליישום הישראלי, פיצוץ בתים וגירוש אישים שלא היו שרים את המנגינה הרצויה לממשלת ישראל).

כך הפך עראפאת הדובר הפלסטיני הכמעט-בילעדי. אין לצפות שהמדיניות הנוכחית תיצור אישיות בעלת גוון שונה. שינוי רדיקאלי כקו נותן תיקווה, היינו, מעבר מכידונים לכידונים.

מסע אביב 1978. נצרת. אני פוגש את תופיק זיאד (לא, איני קומוניסט. אני מעריך אנשים אמיצים ואי-טליגנטיים). ראש-עיר שרוצים להפכו לראש-כפר. אני שומע על אדון קניג (דו"ח), אדון חונקים עיר כאן והשמיים כחולים — בנצרת אין קרקע לא לבנייה אף לא לקבורה. ערביי ישראל לומדים באוניברסיטות, עי-

ניהם נפקחות על-מנת לחזור מתוסכלים לכפריהם ולש-נוא, ומה יעשו בידע שרכשו? (אתם אומרים, לימדו חש-בון, שיקנו כרטיס ויסעו). אזרחי ישראל, לא פס-טינים, לא סקוטסבורו ובימינגהם יו-אס-אי.

אני שומע איך שטחים ימנעו שואה ושאלו מסכמים עם ידידנו שאין אנו מסכמים. עזות מצח או איוולת. רוח מצדה שהגיגה אומר את שלא נאמר: "אם לא תשמעו לנו — אז נראה לכם, עוד מילחמה. ואם תסגרו את הברז יש לנו מספיק פצצות להדליק את הנפט שלכם. לנו יהיה חם לכם יהיה קר. הפעם שואה שלנו תעלה לכם ביוקר."

אני מרגיש טוב לאחר שנות אלפיים, כיהודון בגטו על ראש מצדה, ואני מלא ביטחון. שכחנו שהצינורות היתה תנועה מרדנית אנטי-דתית במהותה, שלא חיכתה למשיח. הצינורות לא קראה לליניצ'ים ולנקמות-דם. היא היתה מגש-הכסף שעליו הוגשה מדינת היהודים. אני שומע את קולו של בן-מתתיהו (לרוצח, פלאוו-יוס) לאמור: "חוסו על נפשותיכם ועל נפשות אחיכם, חוסו על אבותיהם ועל מיקדשיכם ואל תהיו קשים ורעים להם מן הנוכרים."

קול עבר או קול עתיד?

באביב אני מרבה לנסוע ומגיע לאשקלון, עיר פליש-תים. רבות כמוה יש בישראל השנייה, חיים בשוליים. פער, אספסוף מתפרע. בערות, דמות האב של הדור שעבר נותצה. מה בא במקום? מי אמר, "שלה את עמי"? מי דיבר על קיבוץ גלויות? כאן אין שכנים, אלה יהו-דים משלנו ולא תעורר כיפה סרוגה, גם לא שמעתי עצה מן האורקל מברוקלין ואף לא פרק תהילים. זאת בעייה מיספר 4.4, חינוך, לא ביטחון. אל מלא רחמים, מסע אביב, לילה בכיכר תל-אביב. קצינים חותמים, טוב שחותמים, ופה מספיק שחותמים ואולי ייפקחו העיניים להבין (ופה אנחנו של ארץ-ישראל ישנה ויפה) — כי חשוב לא פחות מאומץ-לב אחריו מאומץ-לב צבאי. 30,000 איש באו להפגין נגד איוולת.

כבר אמר אורטגה אי גסט: "אנו ניצבים, ל אותו הבדל הקיים לנצח בין האוויל והחכם. ה תופס עצמו כל רגע כאשר אך כפסע בינו לבין האיו ולכן הוא עושה מאמץ להימלט ממנה, ובמאמץ מובלעת חכמתו. האוויר, לעומתו, אינו חושד בע הוא סבור שהוא החכם בבני-האדם, ומכאן השא המעוררת קינאה שבה מתנהלים חיו...". במשך 29 שנים גילגל המערך את האבן אל המים המהפך ובמכה הצליח להשליכה לתוכם. היכן החכמים שיוציאו?

יגאל תומרקין, חל-א

השיטה החדשה בשכר-הלימוד

בעיצומו של הדיון הציבורי בשאלת שכר-הלימוד בבתי-הספר העלייסודיים, ובעיקבות מיתבנים בנושא שפורסמו במדור זה, הנני מוצא לנכון להביא לידיעת קוראיכם את הנמוקים העיקריים שמאחרי הצעת השר זבולון המר לבטל את שיטת שכר-הלימוד המדורג, ולהפעיל במקומה שיטת מימון חדשה לפי שיטת הבי-טוח הסוציאלי.

ראשית, יש להדגיש כי הקיצוצים בתקציבי מערכת החינוך, וההתייקרויות המתמשכות במרכיבי שכר-הלימוד ובהוצאות הנלוות המוטלות על ההורים, הופכים את-אט את החינוך העלייסודי בישראל למוותרות. אין לנו ספק שזהו תהליך מסוכן בחברה כשלנו, החייבת להת-מודד ולהשיג הישגים במאבק לצמצום פערים.

נטל התשלומים הנוכחי המוטל על ההורים, שילדיהם לומדים בבתי-ספר עלייסודיים, מכביד מאד ולרוב ההו-רים, בעלי ההכנסות הבינוניות, זוהי מעמסה כספית קשה מנשוא. כאן מצוי היתרון הראשון השיטה החדשה: במקום תשלומים חודשיים של מאות לירות, יפוזר התש-לום וייעשה בתשלומים חודשיים קטנים מאד, על-ידי הגדלת דמי הביטוח הלאומי ב-3 פרומיל בלבד, לכלל אזרחי המדינה ובמשך כל תקופת חייו בעבודה. מיש-פחות שהכנסתו לנפש נמוכה לא תיפגענה מהשיטה החד-שה, ומישרדנו בחוץ עתה דרכים לפצותו על-יחסו

העלאת דמי הביטוח הלאומי. ביטול הנטל הכבד הגלום בשיטה הנוכחית יצמצם — או אף יבטל לחלוטין — את סכנת הנשירה מבתי-הספר העלייסודיים. מתוך נתוני המחלקה לתיכנון במישרדנו אנו למדים, כי בשנים האחרונות חלה ירידת-מה באחוז בני-התעורר שאינם עובדים ואינם לומדים. ומסתמנות עלייה ניכרת באחוז הלומדים וירידה ניכרת באחוז בני-הנוער העובדים ואינם לומדים. השיטה החדשה תבטיח כי לא תחול נסיגה בהתפתחות חברתית מבורכת זו, וכי אף תביא להעלאת שיעורי הלמידה בגילאי 18-14. למעשה, כבר כיום נמצאים רוב ילדי ישראל בני גילים אלה במיסגרות לימודיות. לכן, אנו סבורים כי קיימת הצדקה לנבואת מכל הציבור סכום מזערי למימון שי-רות שמרבית החברה הננית ממנו, והמעשיר את איכות החיים של כלל החברה.

ציבור ההורים נושא כיום בהוצאות נילוות רבות נוספות לשכר הלימוד (תלבושת אחידה, סיפרי לימוד, ביגדי ספורט, מכשירי כתיבה וכו'). צמצום הנטל ביחס לשכר הלימוד יביא הקלה רבה להורים, ויאפשר להם להשקיע יותר בקידום ובטיפוח הילד המבוגרות החינוך הבלתי-פורמאלי (חוגים, פיתוח מיומנויות וכו'). שיטת שכר-הלימוד החדשה תשחרר את מישרד

החינוך מתפקיד של "אגף מ-הכנסה ב'"/, ואת מנהלי בתי-הספר מתפקיד של "פקידי שומה"/, אין ספק שעדיף כי מישרד-החינוך יעסוק בחינוך לשמו, ולא בקביעת הכנסה של הורים ובמעקב אחריהם. אותו הדבר לגבי מנהלי בתי-הספר: הם נדרשים, כיום, להפעיל מנגנוני גבייה בבית-הספר, ופעילות זו באה על-יחסו עבודתם החינוכית. השיטה החדשה תביא לביטול המנגנונים הקיימים העוסקים בכך במישרד החינוך ובבתי-הספר, ותבטיח את יציבותם הכספית של בתי-הספר העלייסודיים דיים במדינה, העומדים כיום בפני קשיים כספיים חמו-רים המאיימים לא-אחת על המשך קיומם. השיטה החדשה תהפוך את החינוך העלייסודי אוני-ברסאלי, כך שכל נער ונערה במדינה יוכלו ליהנות ממנו — ותבטיח את התקדמותה, התפתחותה והי-שגה של מערכת החינוך בישראל. התגובות הזורמות למישרדנו מצביעות על רצון ונכונות בציבור להחלת השיטה. שר-החינוך וחברי הנהלת המישרד יעשו כל מאמץ, כדי ששיטת שכר הלימוד המדורג בתיכון תע-בור מן העולם, ובמקומה תונח שיטה שתבטיח חינוך תיכון לכל ילדי ישראל — כנהוג ברוב הארצות המת-קדמות וכיאה למדינה ולעם — הרואים חשיבות עליונה בחינוך ובהשכלה.

ישראל כהן, * ירושלים

דובר מישרד החינוך והתרבות.

"יפה היא הדמוקרטיה"

דבריו הראשונים של ראש הממשלה מנחם בגין נצחזנו ב'17.5.1977.

הדמוקרטיה הישראלית היא רכה בשנים, אך במשך שנות קיומה העמטות נתברכה בייחוד, שקשה יהיה לטעות בו. אין כוונתי למבנה החוקתי של המשטר שלנו, לשיטת הבחירות של עם הבחירה ולזוטות מעין אלה, אלא לדבר הרבה יותר יסודי ומחתי: לאופי השיגיושיה הציבורי המתנהל בקהלנו הקדוש על כל עניין שבעולם.

קודם כל, ניכרת הדמוקרטיה שלנו בקולה ההולך מסוף הסלון ועד סופו. היא, דומני, האחת והיחידה בעולם, שאפשר למדוד אותה בדציבלים. הוויכוח ה-דמוקרטי מתנהל אצלנו תמיד כקרב התשה, שבו הצדק המוחלט מגייס לימינו את זכות הצעקה, עד אשר בסופו של דבר, הגרון הניחר פחות הוא הגרון הצודק יותר.

מי שרוצה להתבסס מבשמה של דמוקרטיה ישר-אלית בעצם הימים הללו, אין לו אלא ליטול עיתון, להשתחל כמורטת הסלזווייה, אפשר גם לתפוח רדיו (בימים של טרם שביטה, כמובן), ולבחון את התגובות

גייס חמישי, מהרסייך ומחריבייך. מותר להתחיל לשלוח פצצות בדואר. שלב ד': מה עושים כאשר למרות פעולות ה-ריכוך משמיעים יוזמי המכתב קול ענות גבורה, מתאר-גנים, מקימים אסיפה, ואוספים תאוצה מסוכנת בשלב זה יש לנייס את הסמכות המוסרית של מנהיגי הדור. רב-אלוף — פרופסור אשר נבחר לתפקידו, כנראה, רק משום סוג העטק שבו הוא משתמש לפיטום המקטרת שלו, יטען שהוא נחרד, כדמוקרט, מן השימוש בדרגה הצבאית לצורך המכתב. יש גם מי שעניי טבק אינם חוסמים את נחיריו. אפו שלו ישמש לצורך האבחנה הניצחת: "ריח של פוטש עולה מן ההתארגנות הזו". ואם בכל זאת אין העם מרוצה מן התשובות ה-מכריעות הללו, יופיע ראש-הממשלה הסמכותי, האבחי, ויאמר שוב את המשפט הניצחי, השמור לכל החולקים על דרכו: "רבות, תנו לנהל משא-ומתן". נוק אוט. הנה כי כן, אם נגיע כתום ארבע שנות כהנות ממשלת ישראל הזאת חיים ושלמים אל הבחירות ה-באות, יוכל ראש הממשלה הבא, זה שלאחר הבחירות, לציין אגב ניגוב משקפיו ברגע ההיסטורי ההוא, כי "יפה היא הדמוקרטיה!" מה זה יפה? מלכת-היפוי!

מרדכי מילר, פתח-תקוה